

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. Монографія / К.І. Беляков, С.Г. Онупрієнко, І.М. Шопіна; за заг. ред. К.І. Белякова. Київ: КВІЦ, 2018. 169 с.
2. Теорія держави і права: навч. посіб. для підгот. фахівців з інформ. безпеки. / О.О. Тихомиров, М.М. Мікуліна, Ю.А. Іванов та ін.; за заг. ред. Л.М. Стрельбицької. Київ: Нац. акад. СБУ, 2016. 332 с.
3. Беляков К.І. Правове регулювання «віртуального простору». Наука і правоохорона. Київ: ДНДІ МВС України, 2011. № 2(12). С. 102–109.
4. Заярний О. Адміністративна деліктологізація протиправних діянь, що вчиняються в інформаційній сфері: деякі концептуально-прикладні проблеми. *National law journal: theory and practice*. December 2016. P. 43–48.
5. European Court of Justice, C-496/99, *Commission v. CAS Succhi di Frutta*, 29 April 2004, § 63.
6. Козюбра М.І. Верховенство права і Україна. *Право України*, 2012. № 1–2. С 30–63.
7. Мірило правовладдя: коментар, глосарій, Rule of Law Checklist. Венеційська Комісія Ради Європи / пер. С. Головатий. 2017. 164 с.

УДК 342.95

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАКРІПЛЕННЯ Й РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

FEATURES OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL CONSOLIDATION AND IMPLEMENTATION OF SERVICE IN THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Химан Б.Ю.,

*магістрант юридичного факультету
Сумського державного університету*

Бондаренко О.С.,

*кандидат юридичних наук,
викладач кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства
Сумського державного університету*

У статті розкриваються особливості служби в органах Національної поліції, яка являє собою державну службу особливого характеру, що є професійною діяльністю поліцейських з виконання покладених на поліцію повноважень.

Висвітлюються вимоги до кандидатів на службу в Національній поліції України, наводиться досвід зарубіжних країн. Зазначаються обмеження щодо проходження служби в Національній поліції.

Авторами наголошується, що подальше удосконалення національного законодавства, яке регламентує вимоги до кандидатів на службу в поліції, сприятиме вирішенню питань належного кадрового забезпечення поліції, яка нині перебуває в стадії реформування.

Ключові слова: Національна поліція України, поліцейська діяльність, служба в органах поліції, вимоги до поліцейського, обмеження щодо служби в органах Національної поліції.

В статье раскрываются особенности службы в органах Национальной полиции, которая представляет собой государственную службу особого характера, является профессиональной деятельностью полицейских по выполнению возложенных на полицию полномочий.

Освещаются требования к кандидатам на службу в Национальной полиции Украины, приводится опыт зарубежных стран. Указываются ограничения на прохождение службы в Национальной полиции.

Авторами отмечается, что дальнейшее совершенствование национального законодательства, регламентирующего требования к кандидатам на службу в полиции, будет способствовать решению вопросов надлежащего кадрового обеспечения полиции, которая сегодня находится в стадии реформирования.

Ключевые слова: Национальная полиция Украина, полицейская деятельность, служба в органах полиции, требования к полицейскому, ограничения по службе в органах Национальной полиции.

The article highlights the peculiarities of the service in the bodies of the National Police, which is a special service of the state, which is the professional activity of police officers in the execution of the powers entrusted to the police.

The requirements for candidates for service in the National Police of Ukraine are highlighted, experience of foreign countries is provided. There are restrictions on the service of the National Police.

The authors stress that further improvement of the national legislation regulating the requirements for candidates for service in the police will help to resolve the issues of adequate police staffing, which is currently in the process of reforming.

Key words: National Police of Ukraine, police activity, service in police, police requirements, restrictions on service in the bodies of the National Police.

Постановка проблеми. Сучасне реформування правоохоронної сфери, приведення національних стандартів правоохоронної діяльності до стандартів та вимог Європейського співтовариства актуалізують питання формування, організації та функціонування Національної поліції України. Розвиток служби в органах Національної поліції як ефективний механізм виконання функцій та завдань держави в правоохоронній сфері передбачає використання людських ресурсів на основі всебічного розвитку особистості, підвищення рівня її професіоналізму, реалізації здібностей та особистих інтересів державного службовця

в процесі трудової діяльності. Досягти вищевказаного можливо шляхом перегляду наявних підходів до служби в органах внутрішніх справ.

Крім того, необхідність удосконалення діяльності органів Національної поліції, підвищення рівня професіоналізму їх працівників, недостатність наукових розробок зазначених проблем, недосконалість чинного законодавства з цих питань зумовлюють актуальність дослідження особливостей адміністративно-правового закріплення й реалізації проходження служби в Національній поліції України.

Стан опрацювання. Наукові дослідження проходження служби в органах внутрішніх справ залишаються не досить повними та такими, що не відповідають потребам часу. Тому розробка проблеми визначення та належного правового закріплення проходження служби в органах Національної поліції в сучасних умовах має важливе як теоретичне, так і практичне значення.

В Україні дослідженню загальних аспектів цієї проблеми в сучасних умовах приділяли увагу вчені-адміністративісти: В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, О.П. Гетманець, І.П. Голосніченко, С. М. Гусаров, С.Ф. Денисюк, Г.В. Джагунов, О.В. Джафарова, С.В. Ківалов, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, В.Т. Комзюк, О.Д. Крупчан, О.В. Кузьменко, Н.П. Матюхіна, О.І. Миколенко, О.М. Музичук, О.Д. Оболенський, О.Ю. Синявська, М.М. Тищенко та ін.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей проходження служби в органах поліції, вивченні вимог до кандидатів на службу в Національну поліцію.

Вклад основного матеріалу. Стабільне та ефективне функціонування Національної поліції України є необхідною умовою захисту конституційного ладу, забезпечення законності і правопорядку, дотримання прав і свобод людини та громадянина. Від ефективної діяльності Національної поліції України значною мірою залежить успішність реалізації національних інтересів та стабільність суспільного розвитку.

Важливою запорукою в цьому процесі має стати служба в органах поліції, що являє собою державну службу особливого характеру, яка є професійною діяльністю поліцейських з виконання покладених на поліцію повноважень.

Саме таке визначення сформульовано у Законі «Про Національну поліцію» [1]. Тобто законодавець підкреслює, що поліція має бути організована таким чином, щоб заслуговувати на публічну повагу як професійні поборники права і постачальники послуг для громадськості. Поліція відповідальна не лише перед державою, але також перед громадськістю в такому суспільстві, а її ефективність значною мірою зумовлена підтримкою з боку суспільства [2, с. 14]. У цьому сенсі соціальна функція поліції і аспект публічної служби важливі і для її правозастосовної функції.

Цікаво зауважити, що європейські морально-етичні стандарти проходження служби поліцейським передбачають: персонал поліції має відбиратися на основі його особистої кваліфікації та досвіду, які мають відповідати цілям поліції; персонал поліції має бути в змозі виявляти ясність судження, відкрите ставлення, зрілість, справедливість, комунікабельність і, де це необхідно, лідерські та управлінські вміння. Крім того, вони мають добре розуміти соціальні, культурні та суспільні проблеми; організація поліції має містити ефективні заходи для забезпечення чесності та належного виконання своїх обов'язків службовцями поліції, зокрема, щоб гарантувати повагу до основоположних прав і свобод особи, закріплених, зокрема, в Європейській конвенції з прав людини [3, с. 76].

Справді, цивільне населення судить про поліцейську службу з того, як діє персонал поліції, найбільш резонансними питаннями застосування повноважень поліцейськими вважаються дії поліції стосовно уразливих груп, тих, щодо яких чинне законодавство передбачає «поліцейське піклування».

Адже для того щоб завоювати повагу населення, не досить лише діяти згідно із законом, але необхідно до того ж застосовувати закон гідно і з повагою до населення; необхідним виміром роботи поліції є застосування закону зі здоровим глуздом і ніколи не забувати про поняття «публічної служби». Персонал поліції діє гідно і шанобливо до населення, якщо він є професійним, безстороннім, чесним, добросовісним, справедливим, політично нейтральним та ввічливим [4, с. 55].

Невід'ємним атрибутом поліцейської служби є високий рівень професіоналізму, компетентності та кваліфікаційного рівня. Як державна служба особливого характеру вона має розглядатися, з одного боку, як організаційно-управлінський професійний інститут, що виконує та забезпечує реалізацію цілей, завдань і функцій держави, з іншого – виступає в ролі соціального механізму їх втілення в життя, а саме надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги тощо [5, с. 87].

Слід зазначити, що законодавцем передбачено систему перевірки професійності поліцейських. Так, компетентність кандидатів у поліцейську службу перевіряють поліцейські комісії, а професіоналізм та кваліфікаційний рівень – атестаційні комісії.

На особливу увагу заслуговують особи, що проходять службу в органах поліції та одночасно навчаються у закладах МВС. Так, особи, яких зараховано у вищий навчальний заклад зі специфічними умовами, який здійснює підготовку поліцейських, автоматично зараховані в кадри поліції та знімаються з військового обліку військовозобов'язаних. На час навчання особа отримує статус слухача або курсанта цього закладу. Час проходження служби в поліції за змістом коментованої норми зараховується до страхового стажу, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби [6, с. 5].

Слід наголосити, що нормативно-правові засади служби в Національній поліції цілком відповідають міжнародним вимогам, які висуваються до такого виду діяльності.

Зокрема, до таких документів слід віднести:

1. Рекомендація (2001) Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики», ухвалена Комітетом міністрів 19 вересня 2001 на 765-му засіданні заступників міністрів.
2. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку від 17 грудня 1979 р.
3. Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979) «Про Декларацію про поліцію».
4. Декларація Міжнародної організації праці про основоположні принципи в сфері праці та механізм її реалізації, прийнята Генеральною конференцією Міжнародної організації праці на її 86-ій сесії.
5. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року [7, с. 245].

Вказані документи встановлюють основні поняття та стандарти проходження служби в поліції та передбачають, що: поліцейський має виконувати покладені на нього законом обов'язки із захисту своїх співгромадян і суспільства від насильства, грабежу та інших суспільно небезпечних дій, як це встановлено законом; поліція є державною службою, створеною відповідно до закону, в обов'язки якої входить підтримка та охорона правопорядку. Будь-який громадянин, який відповідає певним вимогам, може вступити на роботу в поліцію; поліцейський має пройти в повному обсязі загальну підготовку, професійну та службову підготовку, а також отримати відповідний інструктаж щодо соціальних проблем, демократичних свобод, прав людини і, зокрема, Європейської конвенції з прав людини.

Аналіз європейського законодавства свідчить про те, що термін «посадові особи з підтримання правопорядку» застосовується до всіх осіб, які призначаються або обираються, посадових осіб, пов'язаних із застосуванням права, які мають поліцейські повноваження, особливо повноваження на затримання правопорушників [8, с. 35]. Мається на увазі, що служба суспільства включає в себе, зокрема,

надання послуг і допомоги тим членам громади, які з особистих, економічних, соціальних чи інших причин надзвичайного характеру потребують негайної допомоги.

Крім того, вимоги до статусу поліції полягають у тому, що: поліція є не військовим формуванням, а службою, яка надає суспільству та окремим його представникам допомогу та послуги щодо забезпечення безпеки і правопорядку; поліція є незалежною від інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування; органи публічної влади мають забезпечити ефективні та неупереджені процедури для скарг на дії поліції.

Статус поліцейських характеризується таким: поліцейські є публічними службовцями, а не військовослужбовцями; звання офіцерів поліції є спеціальними, тобто відмінні від військових звань; рівень винагороди поліцейських визначається законом; вони мусять мати можливість об'єднуватися у професійні поліцейські організації; поліцейські професійні організації мають право: брати участь у переговорах, що стосуються професійного статусу офіцерів поліції, у консультаціях щодо управління поліцейськими підрозділами; захищати групи офіцерів поліції або конкретного офіцера поліції; дисциплінарна процедура має регулюватися законом і бути прозорою та забезпечувати поліцейським ефективну реалізацію права на захист [9, с. 110].

Щодо вимог до кандидатів на службу в Національну поліцію, то національне законодавство нині чітко встановлює вимоги до кандидатів на службу в поліції. Так, ст. 49 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. навіть має назву «Вимоги до кандидатів на службу в поліції» [1].

Відповідно до цієї статті на службу в поліції можуть бути прийняті громадяни України віком від 18 років, які мають повну загальну середню освіту, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, які володіють українською мовою (ч. 1).

Вимоги щодо рівня фізичної підготовки для поліцейських та кандидатів, які вступають на службу в поліції, затверджує Міністерство внутрішніх справ України (ч. 2). Незалежно від професійних та особистих якостей, рівня фізичної підготовки та стану здоров'я на службу в поліції не можуть бути прийняті особи у випадках, визначених ч. 2 ст. 61 цього Закону, а також особи, які: 1) відмовляються від взяття на себе зобов'язань дотримуватися обмежень та/або від складання Присяги поліцейського, визначених законом; 2) особи, які звільнені або мали бути звільнені з посад на підставі закону України «Про очищення влади» (ч. 3) [2, с. 18].

Проведемо більш детальний аналіз зазначених норм. Так, національний законодавець передусім встановлює вимогу щодо належності до громадянства України. Це означає, що іноземці або особи без громадянства не можуть стати поліцейськими, поки їх не приймуть у громадянство України.

Цікаво зауважити, що практика зарубіжних країн також свідчить переважно про аналогічний підхід. Так, у США до більшості поліцейських департаментів приймаються на службу тільки громадяни США; до кандидата в спеціальні агенти Федерального бюро розслідувань (ФБР) ставиться вимога володіння громадянством США або Північних Маріанських островів. Вимогу щодо наявності громадянства у кандидатів на посади в поліції ставить законодавство Італії, Іспанії та Португалії [10, с. 35].

Наступною вимогою до кандидатів на службу в Національній поліції України є досягнення ними 18-річного віку. Таким чином, встановлюється лише нижня вікова межа прийняття на службу. Слід одразу вказати, що ця межа є вищою, ніж передбачена ст. 188 Кодексу законів про працю України для прийняття на роботу найманих працівників.

Крім того, слід зазначити, що ст. 76 Закону України «Про Національну поліцію» встановлює граничний вік перебування на службі в поліції. Так, поліцейські, які мають спеціальні звання молодшого складу поліції, перебувають на службі до досягнення ними 55-річного віку. Особи, які мають спеціальні звання середнього і вищого складу поліції (залежно від присвоєних їм спеціальних звань) перебувають на службі до досягнення ними такого віку: до підполковників поліції включно – 55 років; полковники, генерали поліції – 60 років. Поліцейські, які досягли граничного віку перебування на службі в поліції, мають бути звільнені зі служби. З огляду на вищезазначене, можна стверджувати, що граничний вік перебування на службі в поліції слід вважати верхньою межею вікового критерію для прийняття на службу.

Ще однією умовою для кандидатів на службу в Національній поліції України є наявність повної загальної середньої освіти. У чинному законодавстві встановлено, що громадянам України незалежно від раси, кольору шкіри, особливостей інтелектуального, соціального і фізичного розвитку особистості, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти у державних і комунальних навчальних закладах. Також громадяни України мають право на здобуття повної загальної середньої освіти у приватних навчальних закладах [2, с. 25].

Національний законодавець установив, що для прийняття на службу в Національній поліції України не важливими є раса, колір шкіри, політичні, релігійні та інші переконання, стать, етнічне та соціальне походження, майновий стан, місце проживання кандидата на службу. Більш того забороняється встановлювати переваги чи обмеження під час прийняття на службу з огляду на зазначені ознаки. Таким чином, до спеціального законодавства вводиться загальна антидискримінаційна вимога, яка, до речі, передбачена Конституцією України.

Вимога про необхідність володіння українською мовою кандидатами на службу в Національній поліції України зумовлюється тим, що відповідно до ст. 10 Конституції України державною мовою в Україні є українська мова, а поліцейський як представник держави (перебуває на службі в органі державної влади) мусить володіти державною мовою.

Слід звернути увагу, що в науковій літературі порушується питання щодо проблематики у сфері нормативного закріплення вимог до фізичної підготовки кандидатів на службу в Національній поліції України [11, с. 280; 12].

Так, у 2015 р. до патрульної поліції приймали на підставі Методичних рекомендацій щодо умов та порядку виконання вправ і нормативів з фізичної підготовки кандидатів на службу до підрозділів патрульної поліції, затверджених першим заступником Міністра внутрішніх справ України 30 січня 2015 р. Нині зазначені Методичні рекомендації застосовують і під час прийняття на службу до інших підрозділів Національної поліції України. Однак, виходячи з того, що завдання та функції різних підрозділів поліції відповідним чином відрізняються, вважаємо, що це, своєю чергою, накладає відповідну специфіку і на фізичну підготовку поліцейських. Отже, є необхідність прийняття комплексного наказу щодо Національної поліції України, в якому на підставі науково виваженого підходу передбачити нормативи з фізичної підготовки для кандидатів на посади в різні підрозділи поліції.

Частина 3 ст. 49 Закону України «Про Національну поліцію», закріплюючи, що до поліції не може бути прийнято осіб, які відмовляються від взяття на себе зобов'язань дотримуватися обмежень та/або від складання Присяги поліцейського, визначених законом, та осіб, які звільнені або мали бути звільнені з посад на підставі Закону України

«Про очищення влади», передбачає і відсильну норму до ч. 2 ст. 61 цього Закону.

Відповідно до ч. 2 ст. 61 Закону України «Про Національну поліцію» не може бути поліцейським: 1) особа, визнана недієздатною або обмежено дієздатною; 2) особа, засуджена за умисне скоєння тяжкого та особливо тяжкого злочину, зокрема судимість якої погашена чи знята у визначеному законом порядку; 3) особа, яка має непогашену або незняту судимість за скоєння злочину, крім реабілітованої; 4) особа, щодо якої було припинено кримінальне провадження з не реабілітуючих підстав; 5) особа, до якої були застосовані заходи адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією; 6) особа, яка відмовляється від процедури спеціальної перевірки під час прийняття на службу в поліції або від процедури оформлення допуску до державної таємниці, якщо для виконання нею службових обов'язків потрібен такий допуск; 7) особа, яка має захворювання, що перешкоджає проходженню служби в поліції; 8) особа, яка втратила громадянство України та/або має громадянство (підданство) іноземної держави, або особа без громадянства; 9) особа, яка надала завідомо неправдиву інформацію під час прийняття на службу в поліції [1].

Також у рамках зазначеної статті доцільно звернути увагу на ст. 50 Закону України «Про Національну поліцію», яка передбачає проведення різноманітних перевірок під час прийняття на службу в поліції. Так, відповідно до ч. 1 ст. 50 Закону громадяни України, які виявили бажання вступити на службу в поліції, з метою визначення стану їхнього здоров'я зобов'язані пройти медичні обстеження, а також перевірку рівня фізичної підготовки, психофізіологічне обстеження, обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України. Відповідно до ч. 2 ст. 50 Закону громадяни України, які виявили бажання вступити на службу в поліції, за їхньою згодою проходять тестування на поліграфі. Частина 3 ст. 50 Закону України «Про Національну поліцію» передбачає, що відповідно до порядку, встановленого законом, до осіб, які претендують на службу в поліції, проводиться

спеціальна перевірка, порядок проведення якої визначається законом та іншими нормативно-правовими актами.

Більш детально зупинимося на правовому забезпеченні проведення тестування на поліграфі, оскільки ця процедура є новою для практики прийняття до правоохоронних органів.

Взагалі поліграф (polygraph, від грец. πολυ – багато і γράφω – писати, синонім: детектор брехні, лай-детектор) є різновидом психофізіологічної апаратури і являє собою комплексну багатоканальну апаратну методику реєстрації змін психофізіологічних реакцій людини у відповідь на пред'явлення за спеціальною схемою певних психологічних стимулів. Аналіз інформації, отриманої від людини у процесі опитування за допомогою поліграфа, як стверджується, дає змогу одержувати необхідну орієнтувальну інформацію та виявляти ту, яку людина приховує [13].

В юридичній літературі неодноразово висловлювалася позиція про необхідність застосування поліграфа під час прийняття на службу до правоохоронних органів, відповідні дослідження з цього питання нині тривають. Так, наприклад, К.Ю. Мельник вказує на необхідність під час конкурсу до органів внутрішніх справ застосовувати поліграф, який дасть змогу одержати правдиву інформацію про поведінку й характер претендента, виявити проблеми, що виникали у нього на попередньому місці роботи, перевірити інформацію, яка міститься в наданих претендентом документах [14, с. 212].

Справді, варто погодитися, що з огляду на рівень корупції у правоохоронних органах та необхідність комплектування Національної поліції України сумлінними та моральними фахівцями, слід зробити процедуру тестування на поліграфі обов'язковою під час прийняття на службу в поліції.

Висновки. Отже, служба в поліції є державною службою особливого характеру, яка є професійною діяльністю поліцейських з виконання покладених на поліцію повноважень. Щодо вимог до кандидатів на службу в Національну поліцію, то подальше удосконалення національного законодавства, яке регламентує вимоги до кандидатів на службу в поліції, сприятиме вирішенню питань належного кадрового забезпечення поліції, яка нині перебуває в стадії реформування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / Кол. авт.; кер. авт. кол. д. ю. н., доц. Т.П. Мінка. Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 480 с.
3. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство. / За заг. редакцією О.А. Банчука. К.: Москаленко О.М., 2013. 588 с.
4. Субота С.І. Правова основа взаємодії інститутів громадянського суспільства та нової української поліції. Право і Безпека. 2016. № 2. С. 54–59.
5. Управління органами Національної поліції України: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка; О.М. Бандурка, О.І. Безпалова, О.В. Джафарова та ін.; передм. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Стильна типографія, 2017. 580 с.
6. Бондаренко В.В. Службова підготовка як складник системи професійного навчання працівників Національної поліції України. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2017. Вип. 7. С. 4–8.
7. Ільницький В.О. Міжнародний досвід правового регулювання адміністративно-процесуальної діяльності поліції. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право. 2015. Вип. 20. С. 245–247.
8. Лошицький М.В. Використання зарубіжного досвіду як умова вдосконалення адміністративно-правового забезпечення професійної підготовки працівників міліції (поліції). Юридична наука. 2015. № 2. С. 34–42.
9. Худякова О.В. Вимоги до кандидатів на службу в поліції. Право і Безпека. 2015. № 4. С. 107–111.
10. Калаянов Д.П. Правове регулювання діяльності поліції в країнах Європи. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 1. С. 34–36.
11. Бондаренко В.В. Вимоги до фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2017. Вип. 147(1). С. 279–282.
12. Пузанова Т.А. Державні службовці органів внутрішніх справ України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2014. Вип. 8. С. 103–105.
13. Поліграф // Вікіпедія: вільна енцикл. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Поліграф>.
14. Мельник К.Ю. Реформування національного законодавства у сфері проходження служби в органах внутрішніх справ – нагальна вимога сьогодення. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2015. Вип. 3 (70). С. 206–213.